Gemeente Amsterdam

Alliander NV	
Aandelenbelang	9,16%
Kernactiviteiten	Het leveren van energie en beheren en exploiteren van energienetten (elektriciteit, gas, warmte en waterstof).
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het publiek belang is het bijdragen aan een voor iedereen toegankelijke en betrouwbare energievoorziening. Dit om de stad economisch sterk en leefbaar te houden. En ambities op het gebied van woningbouw, digitalisering, economische ontwikkeling, mobiliteit, en energietransitie te kunnen realiseren. Dit publiek belang is vastgesteld bij het verstrekken van de converteerbare lening in 2021. Het publiek belang van de energienetten is veel urgenter geworden door de versnelling van de energietransitie (toegenomen vraag naar en aanbod van elektriciteit en warmte).
De energietransitie zorgt voor een enorme verbouwing van het energiesysteem, waarbij Nederland steeds meer elektriciteit gebruikt. Het steeds hogere tempo waarin er extra transportcapaciteit wordt gevraagd overstijgt de snelheid waarmee netbeheerder Liander (onderdeel van Alliander) het elektriciteitsnet kan uitbreiden. Hierdoor is in bijna alle regio's congestie op het elektriciteitsnet ontstaan. Ook wordt warmte wordt belangrijker; er is groei in warmtenetten.
Hiermee is het publiek belang van een goed werkend energienet is toegenomen. Het belang van de aandeelhoudersrol daarmee ook. Theoretisch kan dat een andere partij dan de gemeente Amsterdam zijn, mits dit een publieke partij is. Dit betekent wel dat je invloed kwijt raakt, wat gezien de uitdagingen van deze tijd niet gewenst is.

Governance

De statuten van Alliander zijn in 2021 voor het laatst gewijzigd.
De aandeelhoudersrol bij Alliander is vooral financieel en governance gerelateerd. Investerings- en strategische besluiten worden niet aan de aandeelhouder voorgelegd, onder andere omdat niet alle gemeentes in het verzorgingsgebied van Alliander aandeelhouder zijn in Alliander. De aandeelhouders worden wel geconsulteerd over de strategie. Daarnaast opereert Alliander/Liander binnen een sterk gereguleerd kader.

Belangrijk aandachtspunt bij Alliander voor de gemeente is het beloningsbeleid: dit is niet binnen de huidige WNT gebracht, wat wel de wens van de gemeente is. Op alle andere onderdelen handelt de onderneming in lijn met de gewenste governance.

Samenwerking

Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor het beheer van de deelneming en maakt deel uit van het Grootaandeelhoudersoverleg (GAO) van Alliander. Het Grootaandeelhoudersoverleg is een informeel overleg met vertegenwoordigers van grootaandeelhouders (provincie Gelderland, Friesland, Noord-Holland, Amsterdam, Leiden (heeft zitting namens de oud-EWR gemeenten) en Duiven (heeft zitting namens het Nuval-platform)). Verder is wethouder Deelnemingen lid van de Commissie van Aandeelhouders. De Commissie van Aandeelhouders heeft een aantal formele rechten.

Wethouder Duurzaamheid heeft op reguliere basis contact met de Raad van Bestuur in het kader van de elektriciteitsvoorziening in Amsterdam.
Er is contact tussen Project Elektriciteitsvoorziening Amsterdam/ programma Energie voor de Stad en Deelnemingen over belangrijke besluiten en ontwikkelingen.
Dit contact kan meer worden geformaliseerd/ gestructureerd bijvoorbeeld in voorbereiding op een Grootaandeelhoudersoverleg of andere belangrijke besluiten.

Financiën en continuïteit

Ruime verdubbeling van de investeringsplannen van € 570 miljoen in 2013 naar € 1,4 miljard in 2023. Als gevolg van de toegenomen investeringsplannen is de kapitaalbehoefte toegenomen (eigen en vreemd vermogen). In dit kader is eind 2021 een converteerbare lening van € 600 miljoen verstrekt door de aandeelhouders. Amsterdam doet mee voor € 55 miljoen. Daarnaast is in 2023 een Afsprakenkader overeengekomen met de Staat, waarin is opgenomen dat de Staat op termijn medeaandeelhouder kan worden in Alliander.

Conclusie

Aanhouden: De versnelling van de energietransitie vraagt veel uitbreiding van de energienetten. Het publiek belang van een goed werkend energienet is toegenomen en het belang van de aandeelhoudersrol daarmee ook. Alliander investeert de komende jaren volop in de netten. De aandeelhouders hebben in 2021 een lening van € 600 miljoen verstrekt, Amsterdam doet mee voor € 55 miljoen. Wettelijk is vastgelegd dat de aandelen in publieke handen moeten zijn. Als grote publieke partij nemen we onze verantwoordelijkheid en blijven we aandeelhouder.

Aanbeveling

Binnen Amsterdam kan de samenwerking worden versterkt. Het gaat om de samenwerking tussen beleidsdirecties en de relevante programma's zoals Elektriciteitsvoorziening Amsterdam / Energie voor de Stad. Dit overleg kan meer gestructureerd worden door het opzetten van overleggen op regelmatige basis, bijvoorbeeld ter voorbereiding op een Grootaandeelhoudersoverleg.

NV Scheepvaart Exploitatiemaatschappij BAVO	
Aandelenbelang	100 %
Kernactiviteiten	Verpachten agrarische gronden
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

De gronden van Bavo zijn nodig om de toegankelijkheid van de controlezone van de gezuiverde grond in de Volgermeerpolder te borgen.
In de periode 2012-2014 is gekeken of de deelneming geliquideerd kon worden en de gronden aan de gemeente overgedragen kunnen worden, ondanks het eerste recht van koop voor de pachters. Via bestemmingsplannen en bepalingen bij verkoop (of in pachtovereenkomst) kan de toegankelijkheid van de zone ook geregeld worden. In principe is dat mogelijk, alleen zal er dan vennootschapsbelasting betaald moeten worden, waardoor het aanhouden van de deelneming meer voor de hand lag. In de periode 2014-2018 is overwogen of verkoop aan derden niet mogelijk zou zijn, waarbij de gronden strategisch zouden worden afgestoten.

In 2020 heeft het college besloten om (in samenwerking met het waterschap en de provincie) het waterpeil in Waterland te vergogen om zo veenoxidatie tot staan te brengen en biodiversiteit te vergroten. Gezien het oppervlak van circa 100 hectare aaneengesloten grond kan het gebied in de toekomst een rol spelen bij ambities rond klimaat en natuur. Aandeelhouderschap is hiervoor wenselijk, tenzij de gronden zonder financiële consequenties aan de gemeente kunnen worden overgedragen.
Recent is door de sectie Bodem gemeld dat het grondwater onder het verpachte land lijkt te vervuilen, wat afstoten aan een derde extra complex zou maken.

Governance

De statuten zijn sterk verouderd. Doordat de directie door de gemeente wordt gevoerd, is dit niet belemmerend. Maar hier is zeker ruimte voor verbetering: de interne governance van de deelneming is verre van optimaal.

Samenwerking

De directie van Bavo wordt gevoerd door directie Vastgoed. Deelnemingen vervult de aandeelhoudersrol en wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
Er valt nog veel te winnen bij het beheer en management van Bavo in het licht van de doelstellingen op het gebied van klimaat en biodiversiteit. Daarvoor zouden plannen ontwikkeld kunnen worden, waarbij directie Duurzaamheid goed wordt aangehaakt.

Financiën en continuïteit

Wanneer naar het beheer en management van Bavo wordt gekeken, kan ook onderzocht worden of er financiële optimalisaties mogelijk zijn.

Conclusie

Aanhouden: Verkoop niet wenselijk vanwege de mogelijkheid tot sturing als aandeelhouder.
Een alternatief zou zijn om de gronden weer in eigendom van de gemeente te laten komen.

Aanbeveling

De gemeente stuurt op dit moment vooral reactief op het publiek belang van BAVO. Samen met de directie Duurzaamheid moet een integrale visie te ontwikkeld worden op de toekomst van dit gebied met daarin ook een plaats voor de pachters.

Beurs van Berlage vennootschappen	
Aandelenbelang	25%
Kernactiviteiten	Organiseren van evenementen en congressen.
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

De Beurs van Berlage is gelegen aan het Beursplein, Damrak en de Oudebrugsteeg. Het Damrak is de belangrijkste toegangspoort van de stad voor miljoenen bezoekers en bewoners. De Oudebrugsteeg is de toegang richting het Wallengebied. Op het Damrak en in het Wallengebied is een economische monocultuur ontstaan waar winkels, horeca en bedrijven zich hoofdzakelijk richten op toeristen. Veel Amsterdammers voelen zich er niet meer thuis.

In 2021 is de Aanpak Binnenstad gelanceerd door de gemeente. Met de maatregelen in de Aanpak Binnenstad beogen we ruimte te creëren voor zowel economische als maatschappelijke meerwaarde in de binnenstad en het aanbod in balans te brengen. Een opwaardering van dit gebied is van groot belang. De Beurs van Berlage is een beeldbepalend icoon in het gebied; het in stand houden van dit Rijksmonument is van groot belang. Ook is de Beurs van Berlage voor organisatoren van congressen een belangrijk congrescentrum in de binnenstad waar veel vraag naar is. Vooral voor ‘midsize’ congressen tot 1300 personen is dit een bijzondere locatie. De locatie vlakbij Amsterdam CS met hotels op verschillende sterren niveaus is uniek.

Vanwege de belangrijke strategische plek van de Beurs van Berlage en haar toegevoegde waarde voor de stad waarop door het aandeelhouderschap in de Beurs grip kan worden gehouden, geniet het behoud van de Beurs van Berlage voor de gemeente Amsterdam voorkeur boven het belang van verkoop.

Governance

De statuten en aanpalende documenten van de Beurs van Berlage zijn sinds oprichting niet meer aangepast. Ook kent de Beurs van Berlage een complexe structuur met meerdere vennootschappen. Deze structuur maakt het ook moeilijk voor aandeelhouders hun aandelen, indien gewenst, te verkopen. De Beurs kent geen raad van commissarissen, maar wel vier aandeelhoudersvergaderingen per jaar.

Samenwerking

Samenwerking met de Beurs van Berlage is goed, maar versnipperd tussen allemaal beleidsdirecties. Deze beleidsdirecties hebben onderling vooral ad hoc afstemming en niet structureel. Bij oprichting is vastgelegd dat wethouder Deelnemingen beherend wethouder is. Gezien het grote belang van de Beurs voor de Aanpak Binnenstad, is het belangrijk dat Aanpak Binnenstad structureel betrokken wordt in het beheer.

Financiën en continuïteit

Onderhoudskosten aan het pand worden gedekt uit de opbrengsten van de exploitatie.
Beurs van Berlage wil in de komende jaren het dak renoveren, een grote zo duurzaam mogelijke klus en investering. De directie presenteert in 2024 een nieuwe strategie. Onderdeel daarvan is ook de meerjarige begroting waar de investeringsagenda met de dakrenovatie onderdeel van uitmaakt.

Conclusie

Aanhouden: Vanwege de belangrijke strategische plek van de Beurs van Berlage en haar toegevoegde waarde voor de stad.

Aanbeveling
Verbeter de interne samenwerking binnen de gemeente door het publiek belang en de doelstellingen van de deelneming beter in te bedden in de gemeentelijke organisatie. Herijk met de medeaandeelhouders de structuur en de governance van de Beurs van Berlage om te bezien of hier verbeteringen in aan te brengen zijn.

BNG	
Aandelenbelang	1,2%
Kernactiviteiten	Centrale inkoop organisatie op de kapitaalmarkt
Beherend wethouder	Wethouder Financiën

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) werkt voor decentrale overheden als centrale inkooporganisatie op de gelden kapitaalmarkt. Hierdoor ontstaat een groter inkoopvolume wat scherpere (rente)tarieven oplevert voor financiering van publieke en semipublieke instellingen. BNG is één van de financiële instellingen die de gemeentelijke treasurer gebruikt om geldstromen te beheersen.

De afgelopen jaren heeft de BNG veel aandacht voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen, zowel in de eigen bedrijfsvoering als in de financieringen die ze verstrekken.

Het Amsterdamse aandeelhouderschap is een zogenaamd ‘solidariteitsaandeelhouderschap’. Vrijwel alle Nederlandse gemeenten nemen deel. Aanhouden is daarom gewenst.

Governance

De statuten zijn voor het laatst gewijzigd in 2019. Er zijn geen andere signalen die aanleiding geven uitgebreid onderzoek te doen naar de governance.

Samenwerking

Het beheer van de deelneming valt onder verantwoordelijkheid van wethouder Financiën. Uitvoering ligt bij team Deelnemingen. Om de aanwezige kennis binnen de gemeente effectiever in te zetten, zou team Treasury meer betrokken kunnen worden bij het beheer van BNG.

Financiën en continuïteit

De BNG is een stabiele organisatie met goede creditrating; de financiële continuïteit lijkt gewaarborgd.

Conclusie

Aanhouden: Als 1,2 % aandeelhouder heeft Amsterdam weinig invloed. Het aandeelhouderschap is een uitdrukking van solidariteit met andere gemeenten.

Aanbeveling

Binnen de gemeente de samenwerking beter vormgeven tussen de relevante afdelingen.

Carré	
Aandelenbelang	100%
Kernactiviteiten	Exploitatie en behoud van cultureel erfgoed op een belangrijke plek in de stad
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Carré biedt een divers cultureel aanbod voor een breed publiek. Het iconische pand aan de Amstel is een Rijksmonument. De theaterfunctie hoort bij het karakteristieke pand. Carré zorgt voor het behoud van cultureel erfgoed op een belangrijke plek in de stad. Carré heeft de afgelopen 10 jaar meer dan 3000 theatershows voor meer dan 3 miljoen bezoekers gerealiseerd. Het theater kent een sterke en diverse programmering en een hoge bezetting.

In de opvolging op de uitkomst van de herijking 2015 was voortzetten van de huidige situatie en inzetten op een zakelijker en minder afhankelijke en verweven relatie tussen gemeente en Carré. Volgend op de herijking 2015 is ook onderzocht of er alternatieven voor het aandeelhouderschap bestonden. De uitkomst van dit onderzoek was dat die er niet afdoende zijn.

Het belang van Carré voor de stad is herbevestigd toen deze als gevolg van de coronamaatregelen in 2021 in zwaar weer kwam. De gemeente Amsterdam heeft toen noodsteun ter waarde van € 3 miljoen verleend.

Governance

De statuten zijn voor het laatst gewijzigd in 2018. Als enig aandeelhouder kunnen we onze invloed goed uitoefenen. Zonder verdere aanleiding is een uitgebreide herijking van de governance bij Carré niet nodig.

Samenwerking

Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk beherend wethouder voor Carré. Beleidsinhoudelijk is wethouder Vastgoed betrokken, als eigenaar van het pand.

Binnen de gemeente is er regelmatig afstemming over Carré tussen de verschillende rollen die de gemeente heeft: aandeelhouder, lening verstrekker, eigenaar van het vastgoed en incidenteel met Kunst & Cultuur. Deze afstemming zorgt voor een gebalanceerde afweging van meerdere belangen en rollen. Het hebben van één aanspreekpunt (deelnemingen) wordt door de deelneming als zeer prettig ervaren.

Bij deze herijking heeft de directie vastgoed aangegeven te willen onderzoeken hoe de directie onder andere via het aandeelhouderschap meer grip op het onderhoud van pand kan krijgen. Het (verouderde) verhuurcontract biedt hiervoor onvoldoende oplossing.

Financiën en continuïteit

De vermogenspositie van Carré na Corona is positief. Het eigen vermogen van Carré is mede door de kapitaalstorting en het positieve resultaat in 2022 toegenomen naar €2,9 miljoen. De financiële prestaties in 2023 en vooruitzichten van Carré zijn positief. In 2023 en 2024 heeft Carré de lening van de gemeente Amsterdam afgelost. Het streven blijft een stabiele financiële situatie.

Conclusie

Aanhouden: De gemeente heeft met Carré een diepgaande en historische verbinding. Er is sprake van een veelheid aan publieke belangen die elk afzonderlijk misschien ook op een andere manier verwezenlijkt kunnen worden. Maar het aandeelhouderschap is een zeer geschikt en overzichtelijk instrument om grip te houden op de diverse publieke belangen rond Carré..

Aanbeveling

Vertaal het streven naar een zakelijkere relatie en een stabiele financiële situatie naar een vermogens- en dividendbeleid voor de deelneming.

Onderzoek hoe de gemeente als eigenaar van het monumentale pand en aandeelhouder meer grip op (de investeringen in) het onderhoud van het pand kan krijgen.

Clipper VOF/BV	
Aandelenbelang	32,6%% in Clipper Stad Amsterdam VOF en 100% in Clipper beheer Amsterdam BV
Kernactiviteiten	Exploiteren van het zeilschip clipper 'Stad Amsterdam'
Beherend wethouder	Wethouder Economische Zaken

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Met de bouw van het schip met een werkgelegenheidsproject heeft deze deelneming haar initiële publieke belang reeds succesvol behartigd. Verkoop van het schip is nu niet mogelijk, vandaar dat in 2019 is besloten dat het aandeelhouderschap gecontinueerd wordt tot 2030 als het schip uit de vaart gehaald zal worden. Dat is een logisch moment om de boot te verkopen of schenken aan een organisatie als het Scheepvaartmuseum en de bv dan te liquideren.

Governance

Met het oog op het naderende afscheid is verder onderzoek niet noodzakelijk.

Samenwerking

De directie Economische Zaken is beleidsverantwoordelijk voor het beheer van de Clipper en vertegenwoordigt de gemeente in de lopende zaken (o.a. in de rederijraad). Bij aandeelhoudersbesluitvorming adviseert afdeling Deelnemingen op zaken die de governance en continuïteit van de Clipper aangaan.

Financiën en continuïteit

Alle mogelijke financiële risico zijn belegd bij medeaandeelhouder Randstad. De boekwaarde in de gemeentelijke begroting is nul, dus er zijn geen significante risico's voor de gemeente. De Clipper is zeewaardig tot en met 2030 en wordt daarna uit de vaart gehaald.

Conclusie

Ingezette lijn voortzetten: aanhouden tot het schip uit de vaart gaat en in 2030 de BV liquideren.

Aanbeveling

Geen

GEM Lutkemeer C.V. & B.V.	
Aandelenbelang	50% in B.V. en 20% in C.V.
Kernactiviteiten	Bevorderen van de economische ontwikkeling van de regio
Beherend wethouder	Wethouder Grond & Ontwikkeling

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het publieke belang van GEM is gekoppeld aan dat van Schiphol Area Development Company (SADC). SADC is opgericht met als doel gronden rondom Schiphol te ontwikkelen en daarmee de economische ontwikkeling en concurrentiepositie van deze regio te bevorderen. Op de gronden worden bedrijventerreinen ontwikkeld. Daarbij heeft SADC (en GEM) van haar aandeelhouders de opdracht gekregen een bedrijventerrein te ontwikkelen op basis van circulaire principes. Zo wordt de openbare ruimte circulair ingericht en zal de ontwikkeling natuurinclusief zijn.

SADC geeft deze regierol als (regionale) gebiedsontwikkelaar in belangrijke mate vorm door te participeren in samenwerkingsverbanden. Deze verbanden krijgen vorm in Gemeenschappelijke (Grond-) Exploitatie Maatschappijen (GEM's). In een dergelijke GEM neemt ook de gemeente Amsterdam, als eigenaar van de gronden deel. Onderbrenging van de Lutkemeer-gronden in de GEM is voor Amsterdam de beste financiële oplossing, waarbij risico's gespreid worden over de deelnemers in SADC. Zodra het gebied volledig ontwikkeld is en de gronden in erfpacht zijn uitgegeven, kan de deelneming worden opgeheven.

Aandeelhouderschap is dus noodzakelijk om te borgen dat de gronden ontwikkeld worden in lijn met de wensen/belangen van de gemeente Amsterdam.

Governance

De statuten zijn verouderd. Er moet een nieuwe samenwerkingsovereenkomst opgesteld worden met SADC. Dit is een mogelijkheid om te onderzoeken of er wijzigingen moeten worden gedaan in de governance.

Samenwerking

De samenwerking binnen de gemeente is adhoc, en gebeurt op basis van bijvoorbeeld aandeelhoudersbesluitvorming. Wethouder Grond en Ontwikkeling is beherend wethouder en afstemming met (wethouder) Deelnemingen is niet structureel vormgegeven.

Financiën en continuïteit

GEM Lutkemeer is financieel op orde. GEM wordt gefinancierd via GEM Lutkemeer C.V. waarin de gemeente Amsterdam 20% aandeelhouder is en SADC 80%. Dit houdt in dat de GEM voor 20% gefinancierd wordt door de gemeente en voor 80% door SADC. De financiering van de gemeente loopt via GAP Lutkemeer C.V.

Conclusie

Aanhouden: in relatie met het aandeelhouderschap in SADC is de GEM van belang om meer invloed op de Amsterdamse grond in beheer van SADC te hebben. Wanneer de grond in de GEM Lutkemeer ontwikkeld en verkocht is, is het logisch om de GEM te liquideren.

Aanbeveling
Bij het wijzigen van de samenwerkingsovereenkomst met SADC onderzoeken of de besluitvorming binnen de gemeente efficiënter geregeld kan worden. Op dit moment is het publiek belang vooral economisch en gericht op gebiedsontwikkeling in de Lutkemeerpolder. Op het gebied van duurzaamheid zou voor de gemeente een secundair belang in het gebied kunnen liggen. Om dit te onderzoeken zou R&D/Duurzaamheid betrokken moeten worden bij een meer integrale visie op het gebied.

GVB Holding NV	
Aandelenbelang	99,99%
Kernactiviteiten	Exploitatie openbaar vervoer
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het mogelijk maken en onderhouden van het openbaar vervoersysteem van Amsterdam, zodat dit voor iedereen op een veilige en duurzame manier beschikbaar is. Het hierdoor bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad, het terugdringen van de auto en het bevorderen van lopen, fiets en OV. GVB exploiteert daarnaast in opdracht van de gemeente de veerverbindingen naar Noord, Oost en op het Noordzeekanaal.

GVB is de partij die onze OV infrastructuur onderhoudt in opdracht van de Vervoerregio Amsterdam (VRA), daarnaast is het een belangrijke speler in de mobiliteit en verduurzaming van de stad. Op gebied van duurzaamheid worden grote stappen gezet, waarbij de Veren nu aan de beurt zijn.

Tenslotte is GVB één van de grootste werkgevers is de gemeente Amsterdam.
Het behoud van de aandelen is belangrijk om voldoende sturing te hebben op de mobiliteits- en duurzaamheidsdoelstellingen die met de onderneming gemoeid zijn. Ook is het Amsterdamse aandeelhouderschap onderdeel van recent met GVB en de Vervoerregio gemaakte afspraken over de toekomst van het OV

Governance

De governance van het openbaar vervoer in Amsterdam is recentelijk uitgebreid gewijzigd (2021). Interne Audit van de gemeente is onlangs (maart 2024) gestart met een audit op deze governancewijziging. Audit kijkt daarmee naar de brede governance, dus niet alleen de samenwerking met GVB, maar ook met de VRA.

Samenwerking

Wethouder Deelnemingen is beherend wethouder, dit om tegenstrijdige belangen te voorkomen bij wethouder Verkeer & Vervoer, die ook opdrachtgever Veren is én als portefeuillehouder bij de VRA de concessie aan GVB verleent.
Ambtelijk vindt structureel overleg plaats tussen de beleidsdirectie V&OR over het openbaar vervoer. Ad hoc vindt overleg over de Veren plaats of bij incidenten. Besluitvorming wordt altijd tussen de beleidsdirecties afgestemd.
De samenwerking binnen de gemeente op de bredere governance in het OV domein is nog niet structureel ingericht. De gemeente heeft geen vastgestelde visie hoe ze haar twee verbonden partijen, GVB en VRA, wil inzetten om haar beleidsdoelen te realiseren.

Financiën en continuïteit

GVB heeft als gevolg van corona en daarna de stijgende energieprijzen, de inflatie en personeelstekorten zware tijden achter de rug en is nog niet geheel hersteld. Herstel zou in de komende concessie moeten komen, die december 2024 ingaat en waarvoor nu het gunningstraject loopt. Onderdeel van deze concessie moet een passend rendement voor GVB én dividend voor de gemeente zijn.

Conclusie

Aanhouden: GVB speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de mobiliteits- en duurzaamheids-doelstellingen van de stad. Het behoud van de aandelen is belangrijk om hier voldoende sturing op te hebben. Ook is het Amsterdamse aandeelhouderschap onderdeel van recent met GVB en de Vervoerregio gemaakte afspraken over de toekomst van het OV

Aanbeveling

Aanbeveling is om gebruik te maken van de geplande audit in 2024 om de nieuwe governance zorgvuldig te evalueren en waar nodig de governance en/of samenwerking te verbeteren. Daarnaast kan een visie worden opgesteld over hoe de gemeente haar twee verbonden partijen, GVB en VRA, wil inzetten om haar beleidsdoelen te realiseren.

Havenbedrijf Amsterdam	
Aandelenbelang	100%
Kernactiviteiten	Ontwikkelen, exploiteren en beheren van de Amsterdamse havenregio en stimuleren van de duurzame economische ontwikkeling in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).
Beherend wethouder	Wethouder Lucht- en Zeehaven.

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het Havenbedrijf is in 2014 verzelfstandigd. Bij de herijking 2015 is geconcludeerd dat de publieke belangen van de haven niet goed beschreven zijn in de beleidsdocumenten van de gemeente. Hierop is een Gemeentelijke Visie Haven opgesteld waarin de vijf grootste publieke belangen zijn beschreven en hoe de gemeente hierop zal sturen. Deze visie is in december 2020 vastgesteld. De publieke belangen zijn:

- Duurzaamheid
- Nautisch en logistiek knooppunt
- Industrieterrein
- Verstedelijking
- Veilig gebruik nautische ruimte

Bij al deze publieke belangen speelt het havenbedrijf een grote rol. Het Havenbedrijf verhuurt de grond en is daarmee verantwoordelijk voor het type bedrijvigheid dat zich in de haven vestigt en daarnaast investeert het Havenbedrijf in de verduurzaming en verbetering van de infrastructuur en industrieterreinen in het Havengebied. Wat betreft de veiligheid heeft het Havenbedrijf de wettelijke taak om hierop toe te zien. Dit doet de Divisie Havenmeester.

Eind 2024 zal de nieuwe strategie 2025-2028 en de visie 2040 van het Havenbedrijf worden vastgesteld door het college en de raad. Met deze vaststelling committeren zowel het Havenbedrijf als de gemeente zich aan de doelen die gesteld worden in deze beleidsdocumenten. Het behoud van aandelen is belangrijk om vanuit de gemeente voldoende grip hierop te hebben.

Governance

De statuten worden op dit moment gewijzigd. Deze wijziging wordt gedaan om de statuten te updaten en weer in lijn te brengen met de corporate governance code. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Samenwerking

Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de governance en de continuïteit van de deelneming, wethouder Lucht- en Zeehaven voor de beleidsinhoudelijke besluitvorming. Zij is ook eindverantwoordelijk wethouder. Verder zijn wethouder Duurzaamheid en wethouder Grondzaken betrokken op verschillende dossiers in het Havengebied.

Ambtelijk zijn Deelnemingen en directie Economische Zaken primair aanspreekpunt als het gaat om het aandeelhouderschap waarbij Economische Zaken als accounthouder alle dossier coördineert. Bij de verschillende dossiers zijn meerdere directies betrokken, met name Ruimte en Duurzaamheid (o.a. via het programmateam Verduurzaming Haven) en Grond en Ontwikkeling.

Het Havenbedrijf heeft regelmatig, verschillende overleggen, waardoor de stad (in haar verschillende rollen) betrokken is.

De verschillende overleggen: aandeelhoudersvergaderingen en -commissies, (bilaterale) directeuren-overleggen, beleidsinhoudelijke afstemmings- en coördinatie-overleggen en het accountteam haven.

Hoewel de publieke belangen zijn geborgd in de Gemeentelijke Visie Haven, is niet vastgelegd wat de rolverdeling is binnen de gemeente als het gaat om welke directies het Havenbedrijf aansturen op de verschillende publieke belangen. De coördinerende rol ligt bij directie Economische Zaken. De komende jaren zal een aantal bepalende trajecten van start gaan of afgerond worden (denk aan de strategie Havenbedrijf, de start van Haven-Stad en verdere verduurzaming). Om bij deze trajecten als gemeente zo efficiënt mogelijk te opereren en alle publieke belangen goed mee te wegen is het nodig om de huidige samenwerking en structuur binnen de gemeente te evalueren en een duidelijke rolverdeling vast te leggen.

Financiën en continuïteit

De grond wordt steeds schaarser, zeker wanneer een deel van het grondgebied van de haven overgaat in Haven-Stad. Hierdoor is groei beperkt mogelijk. Daarnaast zal de Haven een grote slag moeten maken voor de verduurzaming: de overslag van fossiel naar niet fossiel. Dat zal een financiële impact hebben, maar is geen reden voor zorgen rondom de financiën en de continuïteit van de onderneming.

Conclusie

Aanhouden: Het Havenbedrijf beheert een groot deel van het Amsterdamse grondgebied en speelt een grote rol in de publieke belangen die zijn gedefinieerd in de Gemeentelijke Visie Haven. Het behoud van aandelen is belangrijk om voldoende grip hierop te hebben. Eind 2024 zal de nieuwe strategie 2025-2028 en de visie 2040 van het Havenbedrijf worden vastgesteld door het college en de raad. Met deze vaststelling committeren zowel het Havenbedrijf als de gemeente zich aan de doelen die gesteld worden in deze beleidsdocumenten.

Aanbeveling

De komende jaren zal een aantal bepalende trajecten van start gaan of afgerond worden, om bij deze trajecten als gemeente zo efficiënt mogelijk te opereren en alle publieke belangen goed mee te wegen is het nodig om de huidige samenwerking en structuur binnen de gemeente te evalueren en een duidelijke rolverdeling vast te leggen.

Johan Cruijff ArenA	
Aandelenbelang	48 %
Kernactiviteiten	De Johan Cruijff ArenA is een veelzijdige locatie die niet alleen voetbalwedstrijden mogelijk maakt, maar ook een breed scala aan culturele, zakelijke en maatschappelijke activiteiten en evenementen verzorgt
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het publieke belang van de Johan Cruijff ArenA ligt primair in de economische spin-off en het zijn van een multifunctioneel stadion en “visitekaartje” voor de stad. Secundair spelen de openbare orde, veiligheid, innovatie en duurzaamheid een rol. Het stadion maakt deel uit van een gebiedsontwikkeling en is de thuishaven voor Ajax en zijn supporters. Er ontbreekt een gemeenschappelijke visie op de Johan Cruijff ArenA, terwijl hier door de veelheid aan belangen wel behoefte aan is. Hierdoor is onduidelijk wat op dit moment de belangrijkste publieke belangen zijn waarop de gemeente wil sturen.

In 2018 zijn de aandeelhouders en de Johan Cruijff ArenA in een zogeheten term sheet meerdere afspraken overeengekomen. In het term sheet is onder andere vastgelegd om de naam van het stadion te veranderen naar de huidige benaming. Ook is besloten dat Ajax en de gemeente stemrecht krijgen over hun certificaten. De gemeente heeft nu 48% van de certificaten. Daarnaast is besloten dat de gemeente Amsterdam maximaal 23% van de certificaten onder de juiste voorwaarden aan Ajax kan verkopen. Zodra dat gebeurt, is afgesproken dat Amsterdam daarna in ieder geval nog 10 jaar aandeelhouder blijft.

Governance

De statuten zijn voor het laatst gewijzigd in 2019. Op onderdelen sluiten die niet (meer) aan bij de uitgangspunten van het gemeentelijke deelnemingenbeleid. Deze moeten de komende tijd herzien worden.

Samenwerking

Afstemming met de Johan Cruijff ArenA vindt plaats langs de verschillende beleidslijnen die de Johan Cruijff ArenA raken. Onlangs is intern initiatief genomen om met de verschillende directies een start te maken met een integrale visie op de Johan Cruijff ArenA en de interne samenwerking én die met de Johan Cruijff ArenA verder vorm te geven. Aandeelhoudersbesluitvorming betreft voornamelijk de onderwerpen governance en continuïteit. Wethouder Deelnemingen is beherend wethouder van de deelneming.

Financiën en continuïteit

Johan Cruijff ArenA heeft als gevolg van de coronamaatregelen een slechte periode gekend, maar is er nu weer bovenop. Inmiddels zijn de financiën weer op orde en lijkt de continuïteit geborgd. Mogelijke upsides zijn een gevolg van goede prestaties van Ajax en de programmering van Mojo.

Conclusie

Aanhouden: Met de andere aandeelhouders is afgesproken om tot 2028 aandeelhouder te blijven. 23% van de 48% van de aandelen wordt daarna onder de juiste voorwaarden verkocht aan Ajax

Aanbeveling

- Het vervolgen van het proces om een integrale gemeentelijke visie op de Johan Cruijff ArenA op te stellen en de samenwerking verbeteren.
- Governance Johan Cruijff ArenA in lijn brengen met deelnemingenbeleid.

LSFA	
Aandelenbelang	29,5%
Kernactiviteiten	Investeren in spin-offs op gebied van Life Sciences
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Het publiek belang van LSFA is de versterking van het Life Sciences cluster in de regio Amsterdam met als doelen: nieuwe hoogwaardige werkgelegenheid, ontwikkeling nieuwe medicijnen, bijdrage aan betere zorg.

In de afgelopen jaren heeft een aantal van de portfoliobedrijven van LSFA zich ontwikkeld tot succesvolle biomedische bedrijven met waardevolle producten. Voorbeelden hiervan zijn R-South met de ontwikkeling van een vaccin tegen het RS-virus, Sigmascreening met een product voor pijnloze mammografie.

LSFA is in 2009 opgericht met een looptijd van acht jaar met de mogelijkheid te verlengen. Het college heeft in 2017 en 2019 ingestemd met een verlenging van het fonds met drie jaren. In 2022 heeft het college ingestemd met een verlenging van de fondsduur met 10 jaren tot 2033 om het financieel rendement van het fonds zeker te stellen.

Governance

Bij de oprichting van het fonds (2009) is gekozen voor een deelneming met meerdere minderheidsaandeelhouders (gemeente 29,5%, provincie NH 20%, Rabobank 33,4%, ING 11,1%, overige partijen 6%). Door de fondsovereenkomst te verlengen blijven de huidige afspraken tussen bestuur, RvC en aandeelhouders voor een nieuwe periode van 10 jaren van kracht

Nu LSFA duidelijk in de afbouwfase terecht gekomen is, kan wellicht een andere (lichtere) toezichtstructuur aan de orde zijn. Dit kan in samenwerking met de andere aandeelhouders nader onderzocht worden.

Samenwerking

Wethouder Economische zaken is als vakwethouder verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de beleidsinhoud betreft. Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor besluiten rondom de governance en continuïteit. Nu de focus op meer het afbouwen ligt, is de rol voor wethouder (en daarmee ook directie) Deelnemingen groter en is wethouder Deelnemingen beherend wethouder.

Financiën en continuïteit

LSFA is opgezet als een financieel gedreven investeringsfonds met een professioneel fondsmanagement. Het fonds bevindt zich in de afbouwfase. De middelen uit het fonds zijn volledig geïnvesteerd, LSFA investeert niet opnieuw en richt zich op afwikkeling. Eventuele winsten uit de investeringen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Conclusie

Afbouwen in huidig tempo voortzetten, conform afspraken met deelneming en andere aandeelhouders.

Aanbeveling
Onderzoeken of de toezichtstructuur nog past bij de fase waarin de deelneming zich bevindt en indien noodzakelijk deze aanpassen.

Matrix Innovation Center (MIC)	
Aandelenbelang	25 %
Kernactiviteiten	MIC biedt laagdrempelige huisvesting en laboratoriumruimte aan startende ondernemingen in Amsterdam Science Park en in de toekomst op andere kenniscentra zoals de Zuidas.
Beherend wethouder	Wethouder Economische Zaken

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Door de ontwikkeling van huisvesting en laboratoriumruimte voor startende ondernemingen in het bèta-domein op Amsterdam Science park, stimuleert MIC samenwerking en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en draagt het bij aan de ontwikkeling van de stad.

MIC heeft zich bewezen als organisatie die in staat is om hoogwaardige kantoor- en labruimte te ontwikkelen, beheren en aan de juiste partijen te verhuren. De bezettingsgraad van MIC panden zit gemiddeld tegen de 100% en de panden zijn in goede staat. Het Amsterdam Science Park is mede dankzij MIC een succes, ook in vergelijking met andere campussen in de stad. Daarom wil de gemeente dat MIC de komende jaren een belangrijke rol speelt in de groei van innovatiedistricten.

Momenteel wordt de eerstvolgende Innovation Center in het VU Kenniskwartier aan de Zuidas ontwikkeld. Uiteindelijk zal het portfolio van MIC Innovation Centers bevatten van meerdere schaalgroottes en op uiteenlopende maatschappelijk relevante wetenschappelijke thema's, waarbij alle Innovation Centers bovendien een duidelijk MVO-beleid voeren.

Private marktpartijen zijn geïnteresseerd in investeren in dergelijke Innovation Centers, maar de praktijk laat zien dat een duidelijke betrokkenheid van de gemeente door overige investeerders en partijen in het gebied nadrukkelijk op prijs wordt gesteld. De vier aandeelhouders maken door het instrument deel uit van een breed partnership met een gedeelde visie dat het Matrix-concept een krachtige hefboom is voor het vergroten van de innovatiekracht van de stad.

Governance

De statuten zijn voor het laatst gewijzigd in 2022. Er is geen aanleiding om verder onderzoek te doen naar de governance.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:
- Wethouder EZ is verantwoordelijk aandeelhoudersbesluiten rondom de beleidsinhoudelijke aspecten bij MIC. Deze zijn vastgelegd in de Strategie Innovatiedistricten
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.
- Eindverantwoordelijkheid voor het beheer ligt bij wethouder EZ.

Er vindt afstemming plaats tussen de betrokken ambtelijke directies (DMC Deelnemingen en EZ) plaats over de stand van zaken. Aandeelhoudersbesluitvorming wordt gezamenlijk voorbereid. De samenwerking wordt door alle partijen als positief ervaren.

Financiën en continuïteit

Er zijn geen zorgen over de financiële positie en continuïteit van MIC. Meer financiële slagkracht zou fijn zijn zodat zij gelijktijdig op twee campussen gebouwen kunnen ontwikkelen. In de huidige markt, met gestegen bouwkosten en rentelasten is dat echter niet verstandig.

Conclusie

Aanhouden: Zeker met de recent vastgestelde ambitieuze groeistrategie van Matrix IC – in lijn met de gemeentelijke visie op innovatiedistricten – is een stabiel eigenaarschap van belang. Daarnaast wordt een duidelijke betrokkenheid van de gemeente door de overige aandeelhouders nadrukkelijk op prijs gesteld.

Aanbeveling

Geen

NV Zeedijk	
Aandelenbelang	91%
Kernactiviteiten	Aankopen, opknappen en transformeren van panden in de binnenstad ten behoeve van de leefbaarheid van Amsterdam.
Beherend wethouder	Wethouder Economische Zaken/Aanpak Binnenstad

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

NV Zeedijk is een instrument om de beleidsdoelstellingen van de gemeente zoals geformuleerd in de Aanpak Binnenstad te bereiken en ook als zodanig in het Amsterdams Akkoord benoemd. Concreet betekent dit dat in afgelopen jaren de NV Zeedijk verschillende panden heeft aangekocht en getransformeerd ten behoeve van de leefbaarheid van het gebied. Dit gebeurt in nauwe afstemming met en soms ook met financiële bijdrage van de gemeente.
Daarnaast zoekt de NV Zeedijk nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen in het gebied om de leefbaarheid te bevorderen. Ze zijn betrokken bij verschillende initiatieven daartoe, zoals het opstellen van convenanten tussen pandeigenaren.

Governance

De statuten van NV Zeedijk zijn in 2023 gewijzigd. Dit is in nauwe samenwerking met de gemeente gebeurd. Alle aanbevelingen vanuit de ‘herijking governance’ uit 2017 zijn overgenomen.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:

- Wethouder EZ/Aanpak Binnenstad is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de doelstellingen uit het programma Aanpak Binnenstad betreffen en eindverantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.
- Stadsdeelvoorzitter Centrum is betrokken vanuit het belang van Stadsdeel Centrum.

Er vindt maandelijks regulier afstemmingsoverleg tussen de betrokken ambtelijke directies plaats over de stand van zaken. Aandeelhoudersbesluitvorming wordt gezamenlijk voorbereid, wel meestal met team Deelnemingen als trekker.

Afstemming met de deelneming vindt plaats langs de verschillende directies/programma’s. Ook vindt periodiek overleg tussen de gemeente en de verschillende vastgoeddeelnemingen plaats.

Financiën en continuïteit

De komende tijd staat NV Zeedijk voor een verduurzamingsopgave en de transformatie van de panden op de Oudebrugsteeg. Dit vraagt om een scherpe blik op de financiën de komende periode.

Conclusie

NV Zeedijk is een belangrijke schakel in het bereiken van de doelen van het programma Aanpak Binnenstad. Door middel van het aandeelhouderschap hebben we grip op de doelstellingen. afstoten of een andere rechtsvorm is daarom niet aan de orde.

Aanbeveling
De huidige aandelenverhouding kan heroverwogen worden. Op termijn is het goed om opnieuw te kijken naar de financiële structuur van de organisatie en eventueel nieuwe partners bij de deelneming te betrekken.

ODE Energie	
Aandelenbelang	17 %
Kernactiviteiten	Eigendom van een duurzame energievoorziening op het Oosterdokseilend, waarvan de exploitatie tot 2039 aan Engie is gegund.
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

ODE Energie zorgt voor milieuvriendelijke energievoorziening op het Oosterdokseiland. Dit doen zij onder andere voor de hoofdvestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Hiermee draagt ODE Energie bij aan het in stand houden van het netwerk van bibliotheken. Het gemeentelijk aandeelhouderschap is een gevolg van de keuze om de energievoorziening, een “Lange Termijn Energie Opslag” (LTEO)- installatie in een BV onder te brengen en de eigenaars van de verschillende panden op het Oosterdokseiland hiervan aandeelhouder te maken. In het vervolg op de vorige herijking is in 2018 is onderzocht of alternatieven mogelijk zouden kunnen zijn. Gezien het feit dat de exploitatie tot 2039 aan Engie is gegund, blijkt dit niet wenselijk.

Governance

Nadat de gemeente in 2018 besloten heeft dat het aandeelhouderschap nog steeds het geijkte instrument was om het publiek belang te borgen, is de governance op een aantal punten aangepast. O.a. de statuten en de organisatiestructuur zijn aangepast. Er is nu geen aanleiding om hier verder naar te kijken.

Samenwerking

Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor het beheer van ODE Energie. De duurzaamheidsdoelstelling is geborgd met de bouw van de LTEO-organisatie; de directie duurzaamheid heeft bij het beheer van de deelneming geen rol meer. Wel vindt op ad hoc basis afstemming met directie Kunst & Cultuur plaats, indien aandeelhoudersbesluitvorming de OBA raakt. Dit komt zo weinig voor, dat structurele afstemming niet nodig is. De samenwerking met de deelneming en de andere aandeelhouders is goed; gezien de administratieve aard van de deelneming is dit voornamelijk rond of op de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Financiën en continuïteit

De structuur van ODE is zo gekozen dat de continuïteit gekoppeld is aan de levensduur van de LTEO-installatie.

Conclusie

Aanhouden:: Bij de oprichting van ODE is gekozen voor een deelneming waarin alle pandeigenaren op Oosterdokseiland contractueel verplicht zijn deel te nemen. Doordat de exploitatie tot 2039 bij ENGIE ligt, is een andere juridische structuur tot die tijd niet opportuun.

Aanbeveling

Geen

RAI Holding NV	
Aandelenbelang	25 %
Kernactiviteiten	Organiseren en faciliteren van beurzen en evenementen in het RAI complex in Amsterdam Zuid.
Beherend wethouder	Wethouder Zuidas (Grond en Ontwikkeling)

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

RAI heeft in verband met de maatregelen omtrent het Coronavirus van maart 2020 tot en met februari 2022 het congrescentrum (deels) moeten sluiten. Toch hebben er in de afgelopen 5 jaren (2018-2022) in de RAI bijna 1400 evenementen plaats gevonden met meer dan 7 miljoen bezoekers.

De activiteiten van de RAI hebben de afgelopen jaren succesvol bijgedragen aan de economie van Amsterdam. In 2021 is het primaire publieke belang van de RAI echter gewijzigd naar het ontwikkelen van het RAI-gebied. Dit in verband met de kansen voor de woningopgave, kwaliteit van het gebied, mobiliteit, economie en het bieden van toekomst voor deze gemeentelijke deelneming. Deze ontwikkeling bevindt zich in de verkennende fase van een stedelijk ontwikkeltraject (plaberum).

Het nieuwe publieke belang van de RAI is zelfs gedefinieerd in het Amsterdams Akkoord: Samen met de RAI gaan we kijken op welke wijze we het gebied kunnen herontwikkelen ten behoeve van vergroening, verduurzaming, woningbouw en het versterken van Amsterdam als congresstad.

De RAI wil bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van mensen, markten en hun omgeving. Hier geven zij invulling aan door:

- hoogwaardige evenementen te organiseren en faciliteren, waarmee RAI mensen samenbrengt, verbindt en inspireert;
- een ideale, aantrekkelijke ontmoetingsplaats te zijn voor iedereen;
- maatschappelijk verantwoord te ondernemen en zowel economische als maatschappelijke waarde te creëren.

Uit eerder onderzoek én gezien de huidige ontwikkelingen is het aandeelhouderschap in RAI instrumenteel voor de constructieve verhoudingen en het vinden van investeerders voor het doel.

Governance

De governance van RAI is afgelopen jaar gewijzigd en heeft geen nader onderzoek nodig. Feit blijft wel dat we als minderheidsaandeelhouder niet alles kunnen afdwingen uit ons eigen beleidskader. Zo heeft RAI nog altijd een beloningsbeleid dat niet in lijn is met het gemeentelijk beloningsbeleid. Ook heeft RAI geen actueel vastgesteld dividendbeleid.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:

- Wethouder Zuidas is beleidsinhoudelijk verantwoordelijk vanuit de beleidsdoelstellingen rondom de ontwikkeling van het Zuidasgebied.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk bij aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.
- Wethouder Economische Zaken is betrokken vanuit het congressenbeleid.

- Eindverantwoordelijkheid voor het beheer bij wethouder Zuidas/Grond & Ontwikkeling.

Het Bestuurlijk Team (BT) Leefomgeving, waarin de bovengenoemde wethouders zitten, heeft in maart 2023 besloten om te werken met één gedelegeerd wethouder voor de transformatie en het Masterplan RAI (Zuidas), waarbij de overige wethouders betrokken worden bij de raakvlakken via het BT Leefomgeving. Dit is de wethouder Zuidas.
De ambtelijke samenwerking volgt bovenstaande rolverdeling.

De nieuwe samenwerking met de RAI wordt momenteel vormgegeven. Uitgangspunt is dat deze wordt vastgelegd in een overeenkomst.

Financiën en continuïteit

RAI heeft bewezen een sterk herstelvermogen te hebben, nadat het congrescentrum tijdens Covid tijdelijk de deuren moest sluiten. In 2022 en 2023 heeft RAI zich volledig hersteld en kijkt positief uit naar de toekomst met plannen om het vastgoed en het terrein van RAI te ontwikkelen.
De RAI is daarbij actief op zoek naar mogelijke financiële partners voor de ontwikkelplannen. Hierbij wordt gekeken naar een gemeentelijke bijdrage, eventuele andere overheidsbijdragen en marktpartijen die kunnen bijdragen met kennis of financiën.

Conclusie

Aanhouden: in 2021 heeft de gemeente al besloten tot behoud van het aandeel in RAI. RAI is zeer belangrijk voor het succes van de beoogde gebiedsontwikkeling in Zuid. Als aandeelhouder heeft de gemeente meer mogelijkheden tot sturing en is zij een toegankelijke, informele gesprekspartner voor de RAI. Ook is aandeelhouderschap instrumenteel voor het vinden van nieuwe investeerders.

Aanbeveling

De huidige trajecten onverminderd voortzetten en de samenwerking met de RAI formaliseren in een overeenkomst..

ROM InWest	
Aandelenbelang	37%
Kernactiviteiten	Het ondersteunen van een innovatief en sterk bedrijfsleven en stimuleren van de energietransitie en de circulaire economie. Dit doet ROM InWest door ondernemers te helpen via business development en investeringen.
Beherend wethouder	Wethouder Economische Zaken

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

ROM InWest ondersteunt een innovatief en sterk bedrijfsleven en stimuleert de energietransitie en de circulaire economie in de regio Noord-Holland. Dit doet ze door ondernemers te helpen via zowel business development als het doen van investeringen. Hiervoor beheert ROM InWest twee fondsen: het MKB-fonds van € 60 miljoen en het Transitiefonds met een doelkapitaal van € 100 miljoen.

De gemeente heeft eind mei 2021 besloten tot de oprichting van de ROM InWest. De gemeente Amsterdam participeert hierin samen met het ministerie van Economische Zaken en Cultuur, de gemeenten uit de MRA en Noord-Holland-Noord en de provincie Noord-Holland.

Governance

De statuten en aanverwante documenten zijn in 2021 bij oprichting opgesteld. Er is geen aanleiding tot het aanpassen van de statuten. Wel wordt op dit moment gekeken naar de organisatiestructuur, zodat de deelneming een fiscale eenheid gaat vormen.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt:

- Wethouder Economische Zaken is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de beleidsinhoudelijke doelstellingen betreffen en eindverantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.

Alle aandeelhoudersbesluitvorming wordt ambtelijk in goede samenwerking voorbereid.

Financiën en continuïteit

ROM InWest is minder dan 5 jaar geleden opgericht. Er is geen aanleiding de financiën en continuïteit te onderzoeken.

Conclusie

Niet van toepassing, omdat ROM InWest minder dan 5 jaar geleden is opgericht.

Aanbeveling

Geen

Schiphol Area Development Company (SADC)	
Aandelenbelang	25%
Kernactiviteiten	Het verkrijgen, ontwikkelen, exploiteren en vervreemden van werklocaties en andere onroerende zaken in de metropoolregio Amsterdam in het algemeen en in de omgeving van Schiphol in het bijzonder
Beherend wethouder	Wethouder Lucht- en Zeehaven

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

SADC ontwikkelt hoogwaardige, goed bereikbare, (inter)nationaal concurrerende werklocaties / bedrijventerreinen in de Metropoolregio Amsterdam en Schiphol in het bijzonder op basis van circulaire en duurzame principes.

SADC is nadrukkelijk een instrument om een samenwerking te vormen tussen de vier aandeelhouders (Amsterdam, Haarlemmermeer, Noord-Holland en Schiphol) om te zorgen voor een meer efficiënte gebiedsontwikkeling, waarmee verrommeling van het gebied met gebrekkige afwikkeling van vervoer en verslechtering van de bereikbaarheid van de luchthaven wordt voorkomen.

In deze rol als regionale gebiedsontwikkelaar heeft SADC de afgelopen jaren veel expertise opgedaan waarbij in opdracht van haar aandeelhouders steeds meer de focus is komen te liggen op verduurzaming en circulariteit. Concreet heeft SADC de afgelopen jaren meerdere bedrijventerreinen opgeleverd die voldoen aan de hierboven genoemde publieke belangen. Door middel van het aandeelhouderschap behoudt de gemeente grip op de doelstellingen van SADC. Het overlaten aan de markt werkt onvoldoende en met andere instrumenten zoals bestemmingsplannen wordt het publieke belang onvoldoende behartigd. Afstoten of een andere rechtsvorm is daarom niet aan de orde.

Governance

De statuten en aanpalende documenten van SADC zijn in 2023 uitgebreid geëvalueerd, gewijzigd en opnieuw vastgesteld. Er zijn daarnaast ook geen signalen die aanleiding geven uitgebreid onderzoek te doen naar de governance.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:

- Wethouder lucht & Zeehaven is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de beleidsinhoudelijke doelstellingen van SADC betreffen en eindverantwoordelijk voor het beheer.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.

Ambtelijk is dezelfde verdeling gemaakt waarbij directie Economische Zaken verantwoordelijk is voor de beleidsinhoud en afdeling Deelnemingen voor financiën en governance. Daarnaast wordt als het nodig is directie Grond en Ontwikkeling betrokken als verantwoordelijke directie voor GEM Lutkemeer.
Er zijn naast de overleggen rondom aandeelhoudersvergaderingen geen vaste overlegmomenten met de overige aandeelhouders en SADC. Dit gebeurt ad hoc wanneer het noodzakelijk is.

Financiën en continuïteit

SADC is financieel op orde en verwacht wordt dat komende jaren een redelijk rendement behaald wordt. Sinds 2017 heeft SADC een aandeelhoudersleningsfaciliteit van maximaal €13,5 miljoen met een looptijd van zeven jaar. SADC heeft op dit moment geen geld getrokken uit de leningsfaciliteit en verwacht dit ook niet nodig te hebben op korte termijn.

Conclusie

Aanhouden. Zolang de gebieden die in beheer zijn van SADC nog niet volledig zijn ontwikkeld is aanhouden de beste optie. SADC heeft met zijn expertise op het gebied van het ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen een meerwaarde. Wanneer de gronden in beheer van SADC uitontwikkeld zijn, ligt een liquidatie van de deelneming voor de hand. Op financieel gebied zijn de risico's voor de gemeente Amsterdam beperkt.

Aanbeveling

De focus van SADC ligt steeds meer op het duurzaamheid en circulariteit bij het ontwikkelen van bedrijventerreinen. Om hier beter op te sturen en te beoordelen of de doelstellingen van SADC ook aansluiten bij de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van duurzaamheid zou de directie duurzaamheid meer betrokken kunnen worden bij het beheer.

Royal Schiphol Group NV	
Aandelenbelang	20,03 %
Kernactiviteiten	Luchthavenonderneming met Amsterdam Airport Schiphol als belangrijkste luchthaven
Beherend wethouder	Wethouder Lucht- en Zeehaven

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

De afgelopen tien jaar is het met Schiphol geassocieerde belang voor de gemeente verschoven. Van een belangrijke motor voor de economie in Amsterdam, de regio en Nederland heeft het college nu een meer gebalanceerde kijk op de luchthaven. Het is zoeken naar een balans tussen de verschillende publieke belangen en opgaven als het om Schiphol gaat. Schiphol draagt als multimodaal knooppunt en met haar bestemmingennetwerk bij aan de internationale verbondenheid van Amsterdam en is een drager van werkgelegenheid in onze regio. Daar staat tegenover dat de impact van Schiphol via geluidsbelasting, CO2, stikstofuitstoot en (ultra)fijnstof onevenredig groot is. Een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners staat voorop. Daarom moet de uitstoot van Schiphol over de volle breedte worden teruggedrongen. Ook om zo ruimte te houden voor bijvoorbeeld de woningbouwambities.

In de periode 1990 tot 2020 heeft Schiphol een enorme groei gekend, daarna een enorme klap als gevolg van de Covid-crisis. Er was al aandacht voor de arbeidsomstandigheden op Schiphol, maar door de capaciteitsproblemen na corona is die aandacht vergroot. De kwaliteit van de luchthaven met oog voor de belangen van omwonenden en medewerkers staat voorop in plaats van de kostenreductie.

Op dit moment wordt een position paper over Schiphol opgesteld. Gegeven de veranderde discussie rondom vliegverkeer, duurzaamheid en de positie en het belang van de luchthaven voor de stad, regio en land, zal het gemeentelijk standpunt ten aanzien van Schiphol in de position paper worden vastgelegd. In dit document (her)beschouwen we verschillende aspecten en standpunten en plaatsen die in een breder kader en een bredere maatschappelijke ontwikkeling. Dat moet bijdragen aan een gezamenlijk en gedeelde visie op hoe Schiphol ook in de toekomst, behalve economisch, ook duurzaam kan bijdragen aan de ontwikkeling van stad, regio en land.

Governance

De statuten en aanverwante documenten van Schiphol geven geen aanleiding om deze te herzien. Belangrijk aandachtspunt is het beloningsbeleid van Schiphol. De hoogte van de beloningen voldoet niet aan het gemeentelijk beloningsbeleid (WNT-II).

De gemeente heeft als minderheidsaandeelhouder geen doorslaggevende stem, maar heeft haar stem wel laten horen. Bijvoorbeeld toen het ging om de (slechte) arbeidsomstandigheden van de werknemers, nieuwe (onvoldoende duurzame) investeringen en het (te hoge) beloningsbeleid van het bestuur.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:
Wethouder Lucht- en Zeehaven is de verantwoordelijk wethouder voor zowel de beleidsinhoud als de governance en continuïteit (het deelnemingenbelang). Om – gezien zijn vorige baan bij

Schiphol was – de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen, heeft de huidige wethouder Deelnemingen geen rol bij Schiphol.

Ambtelijk stemmen EZC en Deelnemingen af over aandeelhoudersbesluiten. Wanneer relevant wordt afgestemd met andere collega's, bv Public Affairs, Ruimte- en duurzaamheid of Grond- en Ontwikkeling. Wel zou het helpen als er een duidelijker coördinatiepunt en meer structureel overleg zou plaatsvinden tussen de verschillende stakeholders binnen de gemeente. Nu bestaat het overleg wel, maar wordt er in de praktijk niet genoeg mee gedaan is de afdronk.

Afstemming met Schiphol vanuit de aandeelhouder vindt plaats middels de aandeelhoudersvergadering en in informele overleggen met leden van de RvB en/of RvC.

Financiën en continuïteit

Schiphol zal tussen 2024 en 2027 € 3 miljard investeren om een noodzakelijke inhaalslag te maken in onderhoud, verduurzaming en vernieuwing. Verder zijn de belangrijkste investeringsprojecten voor de komende jaren het afbouwen van de A-Pier, het starten van het tweede deel van het dubbel rijbaanstelsel voor vliegtuigen en de renovatie van Lounge 1. Ondanks dat in 2023 de financiële resultaten zijn verbeterd, staan Schiphols financiën onder druk vanwege de Covid-crisis, significante kostenstijgingen en noodzakelijke investeringen in kwaliteit. Voor Schiphol is het belangrijk dat de kosten van de operationele luchthavenactiviteiten en historische verrekeningen in rekening worden gebracht bij de luchtvaartmaatschappijen. Vanuit financieel oogpunt zal Schiphol zich blijven inzetten om de financiële stabiliteit te verbeteren.

Conclusie

Aanhouden: Schiphol is een belangrijke infrastructuur voor de stad en het multimodale knooppunt draagt bij aan het vestigingsklimaat. De gemeente heeft geen doorslaggevende stem als aandeelhouder, maar zit wel aan tafel om op te komen voor belangen van omwonenden en werknemers. Daarnaast willen we een partner zijn van Schiphol op weg naar een duurzame toekomst.

Aanbeveling

Binnen de gemeente wordt op dit moment gewerkt aan een position paper. Een gedragen visie vanuit de vakdirecties (als uitkomst van de position paper) kan helpen om het publiek belang van de gemeente scherper te krijgen en aan de hand daarvan de inhoudelijke aandeelhoudersrol te versterken.

Stadsherstel Amsterdam NV	
Aandelenbelang	13,6%
Kernactiviteiten	De zorg voor monumenten en beeldbepalende panden door ze zorgvuldig te restaureren, een passende bestemming te geven en ze te verhuren.
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Stadsherstel zorgt voor monumenten en beeldbepalende panden door ze zorgvuldig te restaureren, een passende bestemming te geven en ze te verhuren. De panden worden in bezit gehouden, waarmee een goede staat van onderhoud blijft gegarandeerd. Zo levert Stadsherstel een belangrijke bijdrage aan:

- het bewaren van gebouwd erfgoed voor volgende generaties;
- de leefbaarheid van steden en dorpen;
- de toegankelijkheid van monumenten;
- het behoud van het restauratieambacht.

De afgelopen jaren heeft Stadsherstel meerdere monumentale panden gekocht en gerestaureerd. Stadsherstel heeft ook verschillende monumentale panden van de gemeente overgenomen zoals de Oosterkerk, verschillende molens in de stad en de Hollandsche Manege en heeft deze een mooie invulling gegeven.

De doelstelling van Stadsherstel sluit nauw aan bij het Amsterdams Akkoord en wordt expliciet genoemd waar het de Aanpak Binnenstad betreft. Commerciële marktpartijen zijn niet in staat om op een met Stadsherstel vergelijkbare wijze monumentale panden van de ondergang te redden; dit belang kan het beste worden behartigd door middel van het huidige aandeelhouderschap.

Governance

De statuten van Stadsherstel dateren uit 2019 en vormen geen aanleiding voor nader onderzoek. Net als bij veel andere minderheidsdeelnemingen staat de gemeente Amsterdam anders dan de andere aandeelhouders tegenover de hoogte van een passende beloning. Het beloningsbeleid is daarmee niet in lijn met de gemeentelijke uitgangspunten.

Samenwerking

Formeel is enkel een verantwoordelijkheid bij wethouder Deelnemingen gelegd. Weliswaar zijn andere wethouders ook betrokken, bijvoorbeeld vanuit de portefeuilles Aanpak Binnenstad en Monumenten, op de aandeelhoudervergaderingen zijn enkel governance onderwerpen geagendeerd.

Stadherstel heeft ambtelijk contacten door de hele organisatie. De algemene afdronk is dat de samenwerking goed is, maar dat Stadsherstel iets verder af staat van de doelstellingen van Aanpak Binnenstad dan bijvoorbeeld Zeedijk en Stadsgoed die als voornaamste doelstelling hebben om de leefbaarheid en de economische structuur te bevorderen. Stadsherstel heeft als voornaamste doelstelling het behoud van monumenten, en heeft de gehele stad als werkgebied. Vanuit Vastgoed is er juist meer contact, zeker waar het potentieel afstoten van monumenten door de gemeente aan Stadsherstel betreft.

Over het algemeen is de consensus dat er meer coördinatie en synergie gevonden zou kunnen worden met de doelstellingen van Aanpak Binnenstad, bijvoorbeeld waar het de invulling van de plint in buurten betreft.

Financiën en continuïteit

Afgelopen jaren kende Stadsherstel een uitdagende marktsituatie die ertoe leidde dat er sinds 2022 weinig nieuwe aankopen zijn gedaan. Stijgende rentes, stijging van overdrachtsbelasting, wijzigingen in de huurwetgeving (oprekken sociale huurgrens), beperking renteaftrek, de regels voor woningdelen, het voornemen van het ministerie van BZK om de WWS-punten voor monumentwoningen te schrappen en nog relatief hoge vastgoedprijzen worden als oorzaak genoemd. Daarnaast is met de energiecrisis een versnelling opgetreden in de verduurzamingsopgave. Dit heeft overigens geen financiële consequenties voor de gemeente als aandeelhouder.

Conclusie

Aanhouden: Stadsherstel draagt bij aan de zorg voor monumenten en beeldbepalende panden in Amsterdam door ze zorgvuldig te restaureren, een passende bestemming te geven en ze te verhuren. Dit belang sluit aan bij het coalitieakkoord.
Commerciële marktpartijen zijn niet in staat om op een met Stadsherstel vergelijkbare wijze monumentale panden van de ondergang te redden; dit belang kan het beste worden behartigd door middel van het huidige aandeelhouderschap.

Aanbeveling

Er zijn geen directe aanbevelingen. Wel is de algehele situatie op de vastgoedmarkt een aandachtspunt, waardoor deze deelneming actief beheerd moet blijven. Daarnaast kan gekeken worden of de samenwerking met Aanpak Binnenstad versterkt kan worden.

Stadsgoed NV	
Aandelenbelang	16,98%
Kernactiviteiten	Aankopen, opknappen en transformeren van panden in de binnenstad ten behoeve van de leefbaarheid van Amsterdam.
Beherend wethouder	Wethouder Deelnemingen

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

Stadsgoed NV helpt de leefbaarheid en economische activiteiten in de Amsterdamse binnenstad te bevorderen, door middel van:

- Het intensief, verantwoord en milieubewust kleinschalig beheren van zijn panden.
- Het terugdringen van bestaand eenzijdig functiegebruik door de balans tussen de verschillende functies in het gebied te verbeteren.
- Het terugdringen en voorkomen van verdacht eigendom van vastgoed.

Stadsgoed is nadrukkelijk een instrument om de beleidsdoelstellingen zoals geformuleerd in het programma Aanpak Binnenstad te bereiken. Concreet betekent dit dat Stadsgoed de afgelopen jaren meerdere panden heeft aangekocht/getransformeerd ten behoeve van de leefbaarheid van het gebied. Vaak in nauwe afstemming met de gemeente. Door middel van het aandeelhouderschap hebben we grip op de doelstellingen; afstoten of een andere rechtsvorm is daarom niet aan de orde.

Governance

De statuten en aanverwante documenten van Stadsgoed zijn in 2022/2023 uitgebreid geëvalueerd, gewijzigd en worden dit jaar vastgesteld. Er zijn daarnaast ook geen andere signalen die aanleiding geven uitgebreid onderzoek te doen naar de governance.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:

- Wethouder EZ/Aanpak Binnenstad is verantwoordelijk voor het bereiken van de doelstellingen uit het programma Aanpak Binnenstad.
- Wethouder Deelnemingen bij aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.
- Stadsdeelvoorzitter Centrum als bestuurder vanuit het Centrum-belang.

Er vindt maandelijks regulier afstemmingsoverleg tussen de betrokken ambtelijke directies plaats over de stand van zaken. Aandeelhoudersbesluitvorming wordt gezamenlijk voorbereid, wel meestal met Deelnemingen als trekker.

Eindverantwoordelijkheid van het beheer ligt nu nog bij wethouder Deelnemingen. Bij oprichting is afgesproken om na 5 jaar het beheer van de deelneming formeel over te dragen aan de beleidsverantwoordelijke wethouder, in dit geval wethouder EZ/Aanpak Binnenstad. Deze afspraak moet in de praktijk nog geformaliseerd worden.

Financiën en continuïteit

Stadsgoed is financieel op orde, zo is zij jaarlijks in staat het dividend volgens afspraak uit te keren. Er worden geen grote aankopen op korte termijn voorzien. Ook is een wijziging in de aandelenverhouding nu niet aan de orde.

De komende jaren staat Stadsgoed voor een grote duurzaamheidopgave om alle vastgoed naar label D te krijgen, waarbij een hoger energielabel het streven is. Dit is niet in alle gevallen mogelijk wanneer Stadsgoed niet geheel pandeigenaar is, of bij sommige monumenten. Verduurzaming is kostbaar. Dit zal een beslag op de financiële middelen leggen.

Conclusie

Aanhouden: Stadsgoed is een belangrijke schakel in het bereiken van de doelen van het programma Aanpak Binnenstad. Door middel van het aandeelhouderschap hebben we grip op de doelstellingen.

Aanbeveling

Bij oprichting is afgesproken om na 5 jaar het beheer van de deelneming formeel over te dragen aan de beleidsinhoudelijke wethouder, in dit geval wethouder EZ/Aanpak Binnenstad. Deze afspraak moet in de praktijk nog geformaliseerd worden.

Verzekeringsbank Groot Amsterdam VGA NV	
Aandelenbelang	100%
Kernactiviteiten	Het verzekeren van de verzekerbare risico's van de gemeente Amsterdam en haar partners.
Beherend wethouder	Wethouder Financiën

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

De gemeente Amsterdam heeft ervoor gekozen om haar risico's zelf te verzekeren met als reden dat dit de gemeente geld bespaart en beter verzekerd is met een eigen verzekeringsbedrijf. Hiervoor heeft de gemeente de directie "VGA Verzekeren". Om op de verzekeringsmarkt te kunnen opereren, is het noodzakelijk om een aparte N.V. te hebben: dit is de NV VGA verzekeringen. Deze NV is daarmee een onderdeel van de gemeente Amsterdam. Het personeel is in dienst van gemeente Amsterdam en werkzaam voor de NV VGA.

Het hebben van een eigen verzekeringsbedrijf is een politieke keuze. De oprichting van een NV is vervolgens een wettelijke verplichting om te kunnen opereren op de (her)verzekeringsmarkt. De conclusie uit de eerdere herijking en het daaropvolgende positioneringsonderzoek uit 2021 geldt nog steeds: *VGA Verzekeringen is op dit moment van groot belang voor de gemeente vanwege de diepgaande kennis van het verzekeren en herverzekeren, het netwerk op de verzekeringsmarkt en de relaties met verzekeringsmaatschappijen*.

Governance

De statuten van VGA zijn begin 2023 geactualiseerd. Er is geen aanleiding om verder onderzoek te doen. De directie van de deelneming VGA is ook die van de directie VGA. De gemeente heeft daarmee volledige invloed.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt geregeld:

- Wethouder Financiën is verantwoordelijk voor de aandeelhoudersbesluiten die de beleidsinhoud betreffen en is eindverantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.

De verschillende rollen (aandeelhouder/ opdrachtgever/klant) binnen de gemeente zijn nog niet helder in kaart gebracht. De samenwerking is ook niet structureel vormgegeven.

Naast de rol als verzekeraar treedt VGA ook op als expertisecentrum voor risicomanagement. Dit doet VGA in nauwe samenwerking met de afdeling risicomanagement van de gemeente.

Financiën en continuïteit

Ja, er wordt voldoende rendement gemaakt. VGA heeft een gezonde vermogenspositie. Dit is ook een eis voor verzekeraars vanuit de Nederlandsche Bank (DNB).

Conclusie

Aanhouden: Het hebben van een eigen verzekeringsbedrijf is een politieke keuze. De oprichting van een NV is vervolgens een wettelijke verplichting om te kunnen opereren op de (her)verzekeringsmarkt. VGA Verzekeringen is op dit moment van groot belang voor de

gemeente vanwege de diepgaande kennis van het verzekeren en herverzekeren, het netwerk op de verzekeringsmarkt en de relaties met verzekeringsmaatschappijen.

Aanbeveling
In 2021 is een positioneringsonderzoek uitgevoerd, waar aanbevelingen uit naar voren zijn gekomen. Momenteel worden deze aanbevelingen uitgevoerd.

Westpoort Warmte (WPW)	
Aandelenbelang	50 %
Kernactiviteiten	Aanleggen van een warmtenet en het opslaan, distribueren en leveren van stadswarmte
Beherend wethouder	Wethouder Duurzaamheid

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

WPW koopt voornamelijk (rest)warmte in bij het Afval Energie Bedrijf en gebruikt ook andere duurzame bronnen in de nabijheid van haar warmtenet. WPW levert deze warmte aan bedrijven, maatschappelijke instellingen en bewoners – zowel nieuwbouw als bij bestaande woningen. De klanten bevinden zich voornamelijk aan de noord- en (nieuw)westzijde van Amsterdam. Daarnaast is WPW ook verantwoordelijk voor de aanleg van het warmtenet in deze gebieden.

Governance

De statuten en aanpalende documenten van WPW zijn in 2021 opgesteld. Gezien de huidige discussie rondom de warmtetarieven moet nader onderzocht worden of de gemeente voldoende invloed heeft op de uitrol van de warmtenetten in de stad. Stadswarmte moet betaalbaar zijn voor de Amsterdammers die hierop overstappen..

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt:

- Wethouder duurzaamheid is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de beleidsinhoudelijke doelstellingen betreffen en eindverantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.

Alle aandeelbesluitvorming wordt ambtelijk in goede samenwerking voorbereid.

Financiën en continuïteit

WPW is minder dan 5 jaar geleden opgericht. Er is geen aanleiding de financiën en continuïteit te onderzoeken.

Conclusie

Niet van toepassing, omdat WPW minder dan 5 jaar geleden is opgericht.

Aanbeveling

Er moet nader onderzocht worden of de gemeente voldoende invloed heeft op de uitrol van de warmtenetten in de stad. Stadswarmte moet betaalbaar zijn voor de Amsterdammers die hierop overstappen.

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)	
Aandelenbelang	50 %
Kernactiviteiten	Distribueren, voorzuiveren en doorleveren aan waterleidingbedrijven en industrie.
Beherend wethouder	Water

Herijking publiek belang en aandeelhouderschap als instrument

WRK levert, zuivert en distribueert water en hoort daarmee tot de vitale infrastructuur voor Amsterdam (uitvoering wettelijke taak) en de provincie Noord-Holland. Tot de herijking van 2011 was de gemeente Amsterdam 50% aandeelhouder in WRK. Dit aandeel is daarop in een stichting ondergebracht waar (de directie van) stichting Waternet zeggenschap over had.

De gemeente heeft eind 2021 met het oog op het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening besloten om samen met NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) garant te staan voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230 miljoen. Om te garanderen dat de drinkwatervoorziening continu door kan blijven gaan in de toekomst, zijn forse investeringen nodig. Waternet mag een dergelijke garantie niet afgeven en om als gemeente voldoende grip op de afgegeven garantie te hebben, is het aandeel weer binnen de gemeente ondergebracht.

Governance

De statuten en aanpalende documenten van WRK zijn in 2021 opgesteld. Aanvullend onderzoek is niet nodig.

Samenwerking

De bestuurlijke betrokkenheid is als volgt:

- Wethouder Water is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluitvorming die de beleidsinhoudelijke doelstellingen betreffen en eindverantwoordelijk voor het beheer van de deelneming.
- Wethouder Deelnemingen is verantwoordelijk voor aandeelhoudersbesluiten die de governance en continuïteit betreffen.

Eindverantwoordelijkheid is niet formeel vastgelegd. Gezien de sterke beleidsinhoudelijke component is het aan te bevelen dit bij wethouder Water te leggen. Interne samenwerking wordt steeds meer opgezet, maar bemoeilijkt door het ontbreken van een beleidsdirectie water. Inmiddels is het Tijdelijk Team Water van start; de komende periode moet verder worden gekeken hoe de samenwerking en het beheer vorm moeten krijgen.

Financiën en continuïteit

WRK is minder dan 5 jaar geleden opgericht. Er is geen aanleiding de financiën en continuïteit te onderzoeken.

Conclusie

Niet van toepassing, omdat WRK minder dan 5 jaar geleden is opgericht.

Aanbeveling

De governancestructuur is op orde. Het beheer en de samenwerking binnen de gemeente moeten nog goed worden vormgegeven.